

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1262-2/2023. számú ügyben,
rendőrségi panaszeljárás tárgyában.
(előzmény ügy: RI-AJBH-244/2021.)

Előadó: dr. Lukácsi Dániel Csaba

Érintett szerv: T Rendőrkapitányság

2023.

Az eljárás megindítása

szám alatti lakos, a továbbiakban: panaszos)
2021. március 30-án nyújtotta be panaszát.

A panaszos beadványában sérelmezte, hogy 2020. május 7-én, lakásán intézkedés alá vonták és megbilincseltek a rendőrök.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. §-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

A panaszos sérelmezte, hogy négy gyermekét elvitték. A vizsgálat során tisztázódott, hogy a gyermekek nevelésbe vételét rendelte el az illetékes gyámhatóság. A nevelésbe vétel körülményeinek vizsgálata nem tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti rendőrségi panaszeljárásnak.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. és III. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető jog [Alaptörvény XXIV. cikk]
- A magán- és családi élet, az otthon sérthetlenségéhez való alapvető jog [Alaptörvény VI. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A beadvány szerint 2020. május 7-én 10-15 rendőr megtámadta a panaszost otthonában, majd miután megbilincseltek, a gyámhivatal munkatársai elvitték négy gyermekét.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) A T... Rendőrkapitányság (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) vezetőjének tájékoztató levele a következő információkat tartalmazza:

A V... n Megyei Kormányhivatal T... Járási Hivatala (a továbbiakban: Járási Hivatal) megkereséssel fordult a Rendőrkapitánysághoz. A Járási Hivatal úgy határozott (... számon), hogy a panaszos négy gyermekének nevelésbe vétele szükséges, mivel a panaszos súlyosan veszélyeztető módon bánt gyermekeivel. Az eljárás lefolytatásához – a gyámhivatali dolgozók testi épségének megóvása érdekében – a Rendőrkapitányság segítségét kérték.

A Járási Hivatal indokolása, valamint korábbi panaszossal szembeni intézkedések tapasztalatai miatt, a Közrendvédelmi Osztály vezetője szükségesnek látta, hogy az intézkedést megelőzően felvegye a kapcsolatot a helyi körzeti orvossal is. A panaszossal szemben a vizsgált intézkedést megelőző napokban szintén intézkedtek a rendőrök, amellyel összefüggésben a Btk. 310. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatalos személy elleni erőszak bűntett megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás indult. A panaszosról rendelkezésre álló információk alapján, a gyámhatóság eljárásának biztosítása érdekében 7 fő rendőr jelent meg a helyszínen 2020. május 7-én 9 óra 55 perckor. Az intézkedést a Közrendvédelmi Osztály vezetője vezette.

Az ingatlan udvarára az udvart közösen használó szomszéd bebocsájtására beléptek, az udvar hátsó részén felismerték a panaszost, akit igazoltattak, majd közölték vele, hogy kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállítják a Rendőrkapitányságra. Az előállításhoz szükséges mértékű gyanút a Járási Hivatal határozatában foglaltak alapozták meg.

A Közrendvédelmi Osztály vezetőjének utasítása alapján a panaszost megbilincseltek. A bilincselés jogalapja az Rtv. 48. §-ának b) pontja volt. A bilincselés 10 órától 13 óráig tartott. A panaszost bilincselő rendőr felhívta a panaszos figyelmét, hogy vele szemben kényszerítő eszközt fog alkalmazni, valamint felszólította, hogy helyezze maga elé karjait a bilincseléshez. A panaszos felrakta mindkét kezét és nem mozdult. Többször is felszólították a panaszost, hogy helyezze előre a kezét, de a panaszos nem engedelmeskedett. Az ellenszegülés megtörése és a bilincs felhelyezése érdekében testi kényszert alkalmaztak: a panaszost két rendőr „ún. hátsó karbölcső” fogásba helyezte, majd egy harmadik rendőr feltette a bilincset. A panaszost a Szolgálati Szabályzat 41. §-a (4) bekezdés b) pontjának megfelelően bilincseltek meg.

A fentieket követően a panaszos ruházatát átvizsgálták, támadásra alkalmas eszköz nem került elő.

A helyszínen tartózkodó körzeti orvos megvizsgálta a panaszost, és megállapította, hogy pszichiátriai kezelésre szorul, önmagára és környezetére is veszélyes. Ennek eredményeként a panaszost végül nem állították elő a Rendőrkapitányságra, helyette a mentőszolgálat segítségét kérték.

Az intézkedő rendőrök az Rtv. 37. § b) pontjában foglaltaknak megfelelően gondoskodtak a panaszos egészségügyi intézetbe szállításáról. A mentőszolgálat kikerkező munkatársai kérték a rendőri közreműködést a panaszos viselkedése miatt. A panaszost a kórházban szintén megvizsgálták, majd a pszichiátriára utalták.

Az előállítás okáról szóló tájékoztatót és igazolást nem állították ki, figyelemmel az intézkedés gyors lefolyására és arra a tényre, hogy a panaszost végül nem állították elő a Rendőrkapitányságra. Szóban ugyanakkor megadták a szükséges felvilágosítást a panaszos számára.

A panaszost 13 órakor – sérülés- és panaszmentesen – átadták a pszichiátrián a megfelelő orvosnak, ekkor a panaszos személyi szabadságának rendőrségi korlátozása véget ért.

A panaszos gyermekeit a gyámhatóság ideiglenes gondozási helyükre szállította, nevelésbe vételüket végrehajtotta. A négy gyermek a gyermekvédelmi központ által javasolt gondozási helyekre nevelőszülőkhöz került.

A panaszossal szemben a Btk. 208. §-ának (1) bekezdése szerint minősülő kiskorú veszélyeztetése büntettének gyanúja miatt nyomozás indult.

b) Járási Hivatal határozata értelmében a panaszos négy gyermekének 2020. május 7. napjától való nevelésbe vételét rendelték el. A határozat indokolása szerint a panaszos pszichés állapotának romlása, viselkedésének negatív változása önmagára és környezetére veszélyessé vált, a kialakult helyzet a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését veszélyezteti. Az indokolás tartalmazza, hogy pontosan milyen körülmények alapján jutott arra a gyámhatóság, hogy a gyermekek nevelésbe vétele szükséges. A határozat azonnal végrehajtható.

c) A Rendőri közreműködést igénylő lap tanúsága szerint a mentőszolgálat kérte a rendőrök közreműködését a panaszos szállításában, mivel a panaszos zavart, agresszív, ön- és közveszélyes volt.

i) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

A panaszos sérelmezte, hogy 2020. május 7-én, lakásán intézkedés alá vonták és megbilincseltek a rendőrök.

1. Elsőként azt értékeltem, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vonta-e intézkedés alá.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a Járási Hivatal határozatában foglaltak felvetették a Btk. 208. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő kiskorú veszélyeztetése büntettének gyanúját.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1a. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános nyomozó hatósági jogkört gyakorol, a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint végzi a bűncselekmények felderítését [...].

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előljárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmességgel, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében.

A rendőrség intézkedési kötelezettségének tisztázása érdekében az alábbi jogszabályhelyeket tartom szükségesnek felhívni:

A Btk. 208. §-ának (1) bekezdése szerint az a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy – ideértve a szülői felügyeletet gyakorló szülő, illetve gyám élettársát, továbbá a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülőt is, ha a kiskorúval közös háztartásban vagy egy lakásban él –, aki e feladatából eredő köteletségét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti, büntettet követ el.

A fenti jogszabályhely ismertetését követően fontos rögzíteni, hogy valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálom. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis az alapvető jogok biztosa nem veheti át a nyomozó hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény elsődleges értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

A Nagykommentár szerint a hivatkozott tényállás jogi tárgya a kiskorú megfelelő testi, szellemi, erkölcsi és érzelmi fejlődése. A kiskorú veszélyeztetésének első alakzata

keretdiszpozíció, amely többféle jogviszonyból eredő kötelezettségek megszegésének tilalmát foglalja magába. A köteleességek megszegése történhet akár tevésel (például a gyermek bántalmazása), akár mulasztással (például a táplálás, tisztán tartás elhanyagolása). A tényállásszerűségnek feltétele, hogy a köteleességszegés súlyos legyen, ugyanis így lesz a cselekmény alkalmas a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődésének veszélyeztetésére. A bűncselekmény eredménye a kiskorú testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésének veszélyeztetése (konkrét veszélyeztető bűncselekmény), es ehhez a konkrét sérelem lehetősége szükséges és elégséges. A súlyos köteleességszegés és a veszélyhelyzet között okozati összefüggésnek kell fennállnia (vö. BH1992. 623.). A bűncselekmény szándékos: az elkövető tudatának át kell fognia mind a passzív alany kiskorúságát és a releváns köteleességek körét, mind a kialakuló veszélyhelyzetet (illetve az ezeknek megfelelő életbeli jelenségeket), és jellemzően ezek iránt közömbösen fejt ki a tettes a cselekményét (eshetőlegesen szándék). [ld. Karsai Krisztina (szerk.): Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2021.]

Álláspontom szerint az a körülmény, hogy az illetékes gyámhatóság olyan, kifejezetten kiskorú személyeket veszélyeztető magatartás miatti ügyben kérte a Rendőrkapitányság segítségét, amelyben a panaszosnak a kiskorú gyermekeit testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésében veszélyeztető magatartása szolgáltatta a gyámhatóság határozatának és eljárásának az alapját, **egyértelműen felvetette a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény intézkedési kötelezettséget keletkeztető mértékű gyanúját, így a panaszossal szembeni intézkedés alapvető jogot érintő visszásságot nem okozott.**

2. Vizsgáltam a kényszerítő eszközök alkalmazásának körülményeit.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint már az intézkedést megelőzően felmerült, hogy a panaszos – körzeti orvos által is megerősített – pszichés állapota miatt agresszívan léphet fel a rendőrökkel, illetve a gyámhatóság alkalmazottaival szemben. Ennek lehetőségét erősítette, hogy a vizsgált intézkedést megelőző napokban szintén intézkedni kellett a panaszossal szemben, amellyel összefüggésben a Btk. 310. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatalos személy elleni erőszak büntett megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás indult.

A rendelkezésre álló információk szerint a panaszost az Rtv. 48. §-ának b) pontja alapján, támadás megakadályozása érdekében megbilincselték. A panaszos ellenszegült a bilincseléssel szemben, így testi kényszer alkalmazásával helyezték fel rá a bilincset a Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (4) bekezdés b) pontjának megfelelően. A panaszos mind az intézkedés során jelen lévő körzeti orvos, mind pedig a mentőszolgálat munkatársai szerint önmagára és környezetére is veszélyt jelentett, zavart és agresszív viselkedést tanúsított.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése második mondatának megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 19. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

Az Rtv. korábban már hivatkozott 15. §-a alapján a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, így több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár (ún. arányosság elve). Ennek megfelelően az

Rtv. 16. §-a alapján rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

A Szolg. szab. 39. §-ának (1) bekezdésének megfelelően az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan (ún. fokozatosság elve).

Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

A fenti szabályoknak megfelelően tehát az intézkedő rendőröknek minden esetben mérlegelniük kell, hogy az intézkedés célja elérése érdekében mi az a legkisebb korlátozás, amely mellett a rendőri intézkedés megfelelő eredménnyel tud zárulni.

a) a bilincselés tekintetében

Az Rtv. 48. §-a taxatívén tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. E szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi, amelynek (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának lehetséges esetköreit. E bekezdés b) pontja szerint megfelelő indokot jelent a bilincseléshez, ha olyan személlyel szemben kell fellépni, aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja.

A Kúria a Kfv.III.37.713/2015/5. ügyszámon hozott ítéletében a bilincs alkalmazása kapcsán kifejtette: „[...] mind a bírósági joggyakorlat (Kfv.III.37.025/2015/3., illetve Kfv.III.37.572/2015/5.), mind a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata (különösen a 20972/92. számú Raninen-ügy) szerint a bilincs használatának elrendelése kérdésében kétségtelenül az azt alkalmazni kívánó hatóság tagja széles mérlegelési jogkörében dönt, azonban a használat jogszerűsége kérdésében annak vizsgálatát írja elő, hogy az adott egyedi esetben fennálló körülmények mennyiben támasztják alá az intézkedést. Ennek kapcsán azt kell előtérbe helyezni, hogy van-e indok annak a feltételezésére, hogy a kényszerintézkedéssel, bilincseléssel érintett személy ellenáll, megszökik, sérülést, vagy kárt okoz, bizonyítékokat tüntet el” [34]. „A bilincshasználat jogszerűségének vizsgálata az ügy egyedi körülményein kell, hogy alapuljon, értékelni kell, hogy a bilincs használatával érintett személyre, valamint az eljárás cselekményre tekintettel milyen speciális indoka van a fél bilincsből tartásának” [41]. A Kúria a Kfv.III.38.129/2016/4. ügyszámon hozott ítéletében rögzítette: „[A] bilincshasználat bármilyen kényszerítő körülmény, biztonsági kockázat nélküli, preventív használata egyértelműen ellentétes lenne az Emberi Jogok Európai Bíróságának irányadó gyakorlatával is [Raninen v. Finland, no. 20972/92., §56, Öcalan v. Turkey [GC], no. 46221/99, §182, Svinarenko And Slyadnev v. Russia, nos. 32541/08 and 43441/08, §117]” [15]. A Kúria a Kfv.VI.37.439/2016/6. ügyszámon hozott ítéletében hangsúlyozza, hogy „a

bilincselés, mint kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerűségének megítélése során a teljes folyamatot értékelni kell, egészen a bilincselés befejezéséig, illetve annak elmaradása esetleges következményeiig”. „Így figyelembe kell venni, hogy miért, milyen bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt indult a büntető eljárás, milyen biztonsági kockázatok merülnek fel az elfogással kapcsolatban, az érintett személy (személyek) veszélyesnek minősülnek-e, várható-e a rendőrökkel szemben ellenszegülés, támadás, illetve fennáll-e a szökés lehetősége. Az akció megszervezése során az illetékes rendőri vezetőknek ezeket a szempontokat értékelnie szükséges, a kényszerítő eszközöket ezek figyelembe vételével kell alkalmazni. Az intézkedés alá vont személy magatartása, ellenszegülésének mértéke mellett további fontos szempont az elfogásban résztvevő rendőrök és a környezetben lakó, tartózkodó civilek védelme is.” [22]. „A bilincs alkalmazása jogszerűségének megítélése során az ahhoz vezető folyamat egészét kell értékelni, figyelembe véve az intézkedés alá vont személy veszélyességét, a biztonsági kockázatot és a közelben lakó, tartózkodó civilek, valamint a rendőrök védelmét is” [28]. A Kúria a Kfv.VI.38.150/2018/10. számú ítéletében – megerősítve az előzőekben foglaltakat – kimondta a bilincselés jogszerűtlenségét egy olyan ügyben, amelyben „a felperes a rendőri intézkedés során együttműködő volt, ellenállást, ellenszegülést nem tanúsított, szökést nem kísérelt meg, arra utaló magatartást szintén nem tanúsított”.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatából kiemelendő a Rainen v. Finland (no. 20972/92.) ügy, amelyben a Bíróság az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikke tekintetében kimondta, hogy a bilincselés alkalmazása során jelentősége van annak is például, hogy volt-e indok annak feltételezésére, hogy az érintett személy ellenáll, megszökik, sérülést vagy kárt okoz, illetve bizonyítékokat tüntet el [56]. Mindemellett a bilincselés általában nem vet fel problémát, ha az törvényesen elrendelt, alkalmazott letartóztatáshoz vagy fogvatartáshoz kapcsolódik, és nem jár az adott körülmények között észszerűen szükséges szintet meghaladó erőszakkal, illetve nyilvános kitétséggel (Svinarenko and Slyadnev v. Russia, 32541/08 and 43441/08).

A fentiekben bemutatott döntések alapján körvonalazódó bírósági gyakorlat szerint van lehetőség bizonyos esetekben, kockázatsökkentési céllal, preventív jelleggel alkalmazni bilincset, ugyanakkor – ahogyan az valamennyi döntésből egyértelműen kiderül – minden esetben szükséges, hogy legyenek olyan egyedi körülmények, amely ténylegesen felvetik annak kockázatát, reális és jelenvaló veszélyét, hogy az intézkedés alá vont személy önkárosító, esetleg támadó magatartást fog tanúsítani, vagy szökést fog megkísérelni. A pusztán elvi lehetőség önmagában nem elegendő. (Ld. pl. RI-AJBH-209/2020. jelentés.)

Álláspontom szerint a panaszosra vonatkozó előzetes információk (a felmerült bűncselekmény jellege, a vele szembeni korábbi intézkedés során tapasztaltak), valamint a helyszínen történtek felvetették annak kockázatát, reális és jelenvaló veszélyét, hogy a panaszos meg fogja támadni az intézkedő rendőröket, illetve az intézkedés során jelenlévő egyéb személyeket (a gyámhatóság alkalmazottait, a körzeti orvost, vagy éppen a mentőszolgálat munkatársait), vagy akár önkárosító magatartást is tanúsíthat (mind a körzeti orvos, mind pedig a mentőszolgálat munkatársai azon az állásponton voltak, hogy a panaszos önmagára is veszélyt jelent). **Mindezek alapján úgy foglaltam állást, hogy a panaszos bilincselésének ténye alapvető joggal összefüggő visszásságot nem okozott.**

b) a bilincselés időtartama tekintetében

A vonatkozó törvényi előírások értelmében a bilincselés nem tarthat tovább, mint az célja szerint szükséges. Amennyiben a bilincselésre okot adó körülmény megszűnt, az intézkedés alá vont ellenszegülése megtört, a bilincset el kell távolítani.

A rendelkezésre álló információk alapján a panaszos – állapotából kifolyólag – tartósan kiszámíthatatlan állapotban volt, ön- és közveszélyes állapota az intézkedés teljes terjedelmében fennállt.

Megítélésem szerint indokolt volt, hogy a panaszost a rendőri intézkedés teljes terjedelmében, a pszichiátrián való átadásig bilincsben tartották, így a panaszos alapvető jogát érintő visszásság e tekintetben nem történt.

c) a testi kényszer tekintetében

Az Rtv. 47. §-a alapján a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) bekezdése szerint a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

Figyelemmel arra, hogy – a rendelkezésre álló információk szerint – a panaszos ellenszegült a bilincseléssel szemben, szükséges volt a testi kényszer alkalmazása a bilincs felhelyezése érdekében. Fontos megjegyezni, hogy alapvetően – figyelemmel az ún. fokozatosság elvére – a testi kényszer szükségének mérlegelése, esetleges alkalmazása főszabály szerint megelőzi a bilincselés kérdésében való döntést, ugyanakkor jelen ügyben – a panaszos állapotából folyó speciális helyzetből fakadóan – kifejezetten preventív jelleggel alkalmaztak bilincset, így jelen esetben előfordulhatott volna olyan helyzet, hogy a bilincs felhelyezéséhez nincs szükség testi kényszer alkalmazására. **A panaszos azonban ellenszegült, így a bilincs felhelyezése érdekében jogszerűen alkalmaztak testi kényszert a panaszossal szemben, alapvető jogot érintő visszásság e tekintetben nem történt.**

d) a testi kényszer arányossága tekintetében

A rendelkezésre álló információk alapján a végrehajtott testi kényszer kizárólag a bilincsel biztonságos felhelyezését szolgálta, sem intenzitását, sem pedig időtartamát tekintve nem lépte túl a szükséges mértéket, sérülést a panaszos számára nem okozott, **így e tekintetben alapvető jogot érintő visszásság nem történt.**

3. A rendőri fellépés arányossága tekintetében

A kényszerítő eszközök alkalmazásának szükségességét és arányosságát az e jelentés 2. pontjában vizsgáltam, jelen pont alatt a rendőri létszám kérdését vizsgálom.

Az Rtv. 15. §-a (1) bekezdésének megfelelően a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (4) bekezdése alapján a rendőri intézkedés során úgy kell eljárni, hogy a rendőr megelőzze megtámadását, lefegyverzését, [...].

A Szolgálati Szabályzat 37. §-ának (4) bekezdése szerint – a végrehajtási eljárás biztosítása keretében – a rendőr szolgálati előjárója köteles gondoskodni erősítésről, ha a feladat teljesítése nehézségekbe ütközik.

Visszaulva a preventív bilincselés szükségessége kapcsán elmondottakra, már az intézkedést megelőzően alappal feltehető volt, hogy a panaszos ellenszegülő magatartást tanúsíthat, veszélyt jelenthet a rendőrökre, az intézkedés során jelenlévő egyéb személyekre. Ennek megfelelően – figyelemmel a Szolgálati Szabályzat hivatkozott 5. §-ában és 37. §-ában foglaltakra – a rendőrségnek olyan létszámú rendőri jelenléte kellett biztosítania, amely alkalmas az ellenszegülő magatartás, illetve annak következményeinek megelőzésére. Fontos hangsúlyozni, hogy a panaszos beadványában foglaltakkal szemben nem 10-15 fő, hanem 7 fő rendőr kezdeményezett intézkedést. Megítélésem szerint – figyelemmel a panaszos állapotára, lehetséges agresszív és ellenszegülő magatartására – a 7 fő rendőr nem jelentett aránytalanul magas létszámot. A rendőri létszám szükségességét erősíti az a körülmény is, hogy a mentőszolgálat kikerkező munkatársai is kérték a rendőrök közreműködését a panaszos kórházba szállításában. **Mindezek alapján úgy foglaltam állást, hogy a rendőri intézkedés e vonatkozásban is megfelelt az arányosság követelményének, e tekintetben alapvető jogot érintő visszásság nem történt.**

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos